

ESTRATÈGIA D'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT EN L'ÀMBIT FORMAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA 2017 – 2021

RESUM EXECUTIU

La Llei 18/2017, de 14 de desembre, de cooperació i desenvolupament sostenible, entra en vigor després de la seua publicació en el «DOCV» núm. 8191, de 15 de desembre de 2017 de la Generalitat Valenciana, i substitueix així a l'anterior Llei 6/2007, de 9 de febrer de la Generalitat, sobre la cooperació per al desenvolupament de la Comunitat Valenciana. Aquesta avaluació intermèdia de l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament en l'Àmbit Formal de la Comunitat Valenciana 2017-2021 s'emmarca dins del procés d'avaluació del IV Pla Director de la Cooperació Valenciana 2017-2020, al seu torn emmarcat entre les disposicions establertes en aquesta Llei, reflectides en el seu Capítol I, "*Planificació, modalitats, avaluació i transparència*", dins del seu Article 4, "*Planificació de la cooperació internacional per al desenvolupament*", que estableix l'obligatorietat de desenvolupar avaluacions intermèdia i final del IV Pla Director, ambdues gestionades per la conselleria competent. En aquest cas, per la *Conselleria de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació de la Generalitat Valenciana*.

Igualment, aquest procés d'avaluació s'emmarca en un dels àmbits d'actuació propis de l'Estratègia, el de *Cultura Organitzacional*, on en el seu apartat d'avaluació i seguiment es contempla el desenvolupament d'una avaluació intermèdia de l'Estratègia.

Sota aquest marc normatiu i institucional, es desenvolupa aquest procés d'avaluació, els objectius del qual són els següents:

1. Avaluació de l'apropiació de l'estratègia per part dels actors implicats.
2. Avaluació de l'avançament en els àmbits, eixos i línies d'actuació.
3. Avaluació dels resultats per l'emissió de recomanacions de millora i possibles correccions.

Aquesta avaluació de l'Estratègia d'Educació per al Desenvolupament en l'Àmbit Formal de la Comunitat Valenciana 2017 – 2021 s'emmarca en l'avaluació intermèdia del IV Pla Director. Per tant, la metodologia emprada ha estat comuna en els susdits exercicis. Així, en ambdós casos, el disseny avaluatiu va ser formatiu, de tipus no-experimental, sustentat en la compilació i triangulació d'informació a través de fonts primàries i secundàries i de tipus qualitatiu.

Aquest disseny va permetre recollir les opinions i percepcions de les parts involucrades, així com observar processos, dinàmiques de canvi i aprenentatge i un panorama general dels resultats obtinguts, amb l'objectiu de realitzar una triangulació de la informació que

permeta enfocar l'avaluació cap a juís finals i desenvolupar una anàlisi multinivell (resultats, processos, context, disseny i estructura), amb aplicació de mètodes mixtos (qualitatius i quantitatius amb predomini dels primers), segons les necessitats informatives establertes.

Havent finalitzat el procés avaluatiu, les principals conclusions obtingudes i recomanacions emeses són les següents:

AMB RELACIÓ AL DISSENY.

L'estratègia d'Educació per al Desenvolupament 2017-21 en l'àmbit forma naix d'un procés participatiu multinivell i multifactor, que ha tingut en compte actors i agents a escala autonòmica, provincial i local, així com representants de diferents Conselleries amb projectes/programes propis d'educació, com ara la Conselleria d'Educació i Medi Ambient. Ara bé, la participació d'aquests actors va ser més del personal que del personal polític amb capacitat de presa de decisions i adquisició de compromisos.

Complementàriament, l'Estratègia va quedar emmarcada dins de l'àmbit de l'educació formal i va deixar pendent la planificació i organització de l'estratègia de l'àmbit informal, on treballa la major part dels agents que executen accions d'EpD a escala de la Comunitat Valenciana.

Si atenem al seu disseny de lògica causal i teoria de la implementació, l'estratègia pren com a referència l'Agenda 2030 i els seus Objectius de Desenvolupament Sostenible i integra diferents àmbits d'actuació coherents i complementaris entre si, vincula a distints actors amb competències en la temàtica i promou la seua complementarietat, cosa que li confereix una estructura adequada per a permetre una alineació de l'EpD amb l'Agenda 2030 i per a potenciar-la cap a una visió de l'EpD com una EpCG en l'àmbit formal.

L'estratègia compta amb una cadena de resultats ben estructurada i dirigida a operativitzar les línies estratègiques preteses, que es connecten amb línies d'acció definides en el temps. Els seus responsables són designats i els canvis esperats són especificats. Aquests canvis actuem com a indicadors de procés i/o producte i faciliten el seu seguiment, tot i que s'evidencia l'absència de variables i/o indicadors per als nivells superiors que permeten conèixer els efectes i/o impactes esperats, no quant a l'activitat específica, sinó quant al conjunt de l'estratègia.

AMB RELACIÓ A L'ESTRUCTURA.

El pressupost anual dedicat a l'operativització dels instruments de suport econòmic a projectes sembla ser suficient i estar en consonància amb aquest context, cosa que permet l'operativització de l'estratègia per part de les ONGD en centres educatius. L'àrea de l'EpD amb major cobertura ha estat la vinculada a l'àmbit de l'educació formal, operativitzada des del treball de les ONGD en Centres Educatius de la Comunitat Valenciana (modalitat A) amb una mitjana del 61,05% dels recursos destinats per a tal

cosa, davant de la mitjana del 15% que cada modalitat restant (modalitats B, C), ha obtingut de forma individual cada any.

Totes les convocatòries de projectes publicades durant el període avaluat s'han alineat amb el previst en l'estratègia i amb els eixos del IV Pla Director. Les convocatòries han estat ben valorades pels actors de l'EpD i denoten una bona articulació entre els seus elements. Aquest és un procés ben definit en les seues respectives convocatòries, està alineat amb la respectiva Ordre de Bases i està orientat per la guia d'avaluació ex ante.

Durant el període avaluat, s'han subscrit diferents convenis institucionals signats en el marc del IV Pla Director i que s'alineen en contingut amb els objectius establerts en l'Estratègia d'EpD, fet que li aporta un valor afegit. Aquests convenis estan molt valorats per tots els actors consultats durant l'avaluació.

Els instruments d'ajuda econòmica mitjançant projectes i convenis desplegats executen 9 de les 41 línies operatives vinculades a donar cobertura a educadors i educadores en l'àmbit formal. Això no obstant, el desplegament dels diferents instruments de suport que han de complementar l'estratègia més enllà de les convocatòries de projectes no ha seguit ni assolit el mateix nivell de desenvolupament durant el període avaluat. Un exemple en són els instruments de comunicació previstos en l'estratègia, com el Pla General de Comunicació de la Cooperació Valenciana, o l'encara escassa definició dels instruments o els processos necessaris per a operativitzar les avaluacions orientades al mesurament dels *canvis esperats* que haurien de servir com a indicadors.

El desplegament del total de l'estratègia necessita el desenvolupament de diversos processos estratègics basats en processos de coordinació i articulació interinstitucional, la responsabilitat dels quals li és assignada en l'estratègia a la Direcció General de Cooperació i Solidaritat. Fer front a aquest compromís, a pesar de l'esforç realitzat en els últims anys de dotar aquesta Conselleria amb competències en matèria de cooperació i, en concret, la Direcció de Cooperació i Solidaritat amb una major quantitat de personal, sembla encara insuficient, per la complexitat dels processos a què s'ha de fer front i al volum de dedicació que cadascun d'ells implica.

La dinàmica participativa i de construcció conjunta aconseguida dins de la ponència tècnica durant la fase de disseny de l'estratègia s'ha diluït en la seua fase d'implementació. Actualment, la ponència tècnica d'EpD, tot i que es troba operativa i amb un èxit de convocatòria correcte, actua com a ens consultiu i no exerceix un paper de coordinació eficient per tal d'aconseguir l'establiment de sinergies i aliances entre actors. Finalment, la no operativitat de la Comissió Interdepartamental ni del Consell Territorial Sectorial, òrgans complementaris clau, dificulta poder connectar les estratègies formals i informals a escala autonòmica, provincial i municipal.

Quant a l'àmbit municipal, el treball amb el Consell Escolar de la Comunitat Valenciana (CECV), a hores d'ara, ha servit per a apropar-se, a través d'aquest espai, als municipis,

cosa que ha generat una molt bona sinergia i comunicació entre la Direcció General de Cooperació i Solidaritat i aquest Consell.

AMB RELACIÓ ALS RESULTATS.

El grau d'avançament actual de l'Estratègia es valora positivament, doncs, en el moment del tancament de l'avaluació, almenys un 74,2% de les accions previstes per a començar entre 2017 i 2018 es trobaven realment en fase d'implementació. (23 de les 31 accions previstes), tot i que, tenint en compte el recent inici de l'Estratègia, encara és prompte per a esperar la concreció de la majoria de productes o *canvis esperats*.

El grau de contribució de l'estratègia a l'apropiació de l'EpD per part dels diferents actors de l'educació formal, encara és molt incipient.

L'Estratègia d'EpD adopta els mateixos mecanismes i directrius de gestió de coneixement i està basada en l'avaluació de projectes implementats en les accions de l'IVPD, fent seues les línies directrius girades des de la DGCS per a la posada en marxa d'aquesta política d'avaluació, però aquest alineament pot no ser prou per a complir amb les necessitats específiques d'avaluació, plasmades en l'estratègia per a mesurar els seus *canvis esperats*.

L'estratègia d'EpD considera la creació del seu propi Pla de Comunicacions, en el marc del Pla General de Comunicació de la Generalitat Valenciana. Això no obstant, fins avui, no s'han fet passos per a avançar cap a la seua concreció.

RECOMANACIONS

1. Amb l'objectiu de reprendre la Ponència Tècnica com a espai de treball en comú es recomana definir de forma conjunta els objectius de la Ponència Tècnica, tant pel que fa a les seues funcions com dins del paper que ha de jugar en la fase d'implementació. Així doncs, es planteja: a. Determinar les funcions de la coordinació; b. Ajustar l'assignació de les tasques i compromisos de cada actor participant; c. Establir espais de seguiment conjunt.
2. Amb l'objectiu de promoure una major territorialitat de la ponència i l'Estratègia, es recomana: a. Valorar incloure-hi representants de les Universitats i Ajuntaments d'Alacant i Castelló; b. Comptar amb l'Ajuntament de València de cara a una harmonització i coherència de polítiques i complementarietat d'accions.
3. Amb la finalitat de promoure una EpD dirigida cap a una EpCG, es recomana promoure una implementació de l'estratègia des d'un model de connexió entre actors i no des d'un model compartimentalitzat com l'actual. Aquest intercanvi i treball en comú pot potenciar la transversalització de l'EpCG entre els diferents sectors i actors d'intervenció i establir el principal valor afegit que té la Cooperació

Descentralitzada: Proximitat a la ciutadania com a eix vertebral de la política de la Cooperació Valenciana.

4. Es recomana promoure una major participació de prenedors de decisions i no només a escala tècnica de cada institució.
5. Es recomana generar un procés de diàleg que permeta a la Generalitat conèixer més de prop l'estat actual dels actors del sector i realitzar conjuntament una revisió dels instruments de suport econòmic per via competitiva.
6. Es recomana valorar la possibilitat de subscriure convenis de col·laboració exclusivament per l'enfortiment institucional i el desenvolupament de capacitats dels actors del sector de l'EpD.
7. En vista del curt període de temps de vigència restant de l'estratègia d'EpD, es recomana iniciar el procés de disseny i concreció de l'estratègia d'avaluació orientada a mesurar els *canvis esperats* previstos en la matriu de seguiment de l'estratègia.
8. Igualment, es recomana engegar el procés de disseny i concreció de l'estratègia de comunicació, que permeta generar el pla de comunicació i difusió de l'estratègia d'EpD i enllaçar-la amb el seu nivell superior, el Pla General de Comunicació per al Desenvolupament del IV Pla Director.
9. Seria recomanable revisar les possibilitats d'enfortir la Direcció de Cooperació i Solidaritat amb personal tècnic especialitzat en les àrees de comunicació per al desenvolupament i avaluació. Aquest personal estaria encarregat de fer un seguiment als plans de comunicació i a l'estratègia d'avaluació de l'IVPD, incloent-hi aquesta, a l'avaluació de canvis esperats de l'estratègia d'EpD i a les diferents coordinacions, a activitats de seguiment necessàries i a l'adequada difusió dels seus resultats.
10. La trobada amb educadors i educadores realitzada en juliol de 2018 pot suposar una bona base per al llançament d'un mecanisme més estable de treball en aquest àmbit, per la qual cosa **es recomana mantenir aquest espai viu i configurar-lo a poc a poc, com a fòrum permanent** o congrés anual de reflexió amb educadors i educadores, on es pugui incloure, en determinats moments, uns altres actors de l'EpD (universitat, ONGD, etc.).